

HAJAGOS CSABA

KECSKEMÉT 650

A VÁROSTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁSOK ÚJ SZELLEMISÉGE

T2018. december 6-án, a város védőszentjének napján nyílt meg a Kecskeméti Katona József Múzeum *Kecskemét 650.* című, a korábbi helytörténeti kiállításokkal szemben formabontóan új nyelvezettel kommunikáló kiállítása, amely Kecskemét város hat és fél évszázados történetét tárja a látogatók elé.

I „Sem magasság, sem mélység nem rettent.” A Pártos Gyula és Lechner Ödön tervezőpárostól származó jelmondat – amely korábban a kecskeméti Városháza építésére benyújtott pályázat jellegje volt, ma pedig már a Városháza homlokzatán is olvasható – primer vezérfonalat adott ahhoz a kiállítási tematikához, amely Kecskemét mint mezőváros első hivatalos írásos említésének – 1368. október 2. – 650. évfordulójára készült a Kecskeméti Katona József Múzeumban (kurátorok: Rosta Szabolcs, ifj. Gyergyádesz László, Hajagos Csaba, Pánnya István, Szabóné Bognár Anikó). A Cifrapalota teljes földszintjét elfoglaló monumentális identitáskiállítás 21. századi kommunikációs csatornája a várostörténet megközelítését is új kontextusba helyezte, hiszen a korábbiakkal szemben nem kizárólagosan a műtárgyak segítségével igyekezik a híros város rendkívül gazdag múltjának évszázadait bemutatni, sokkal inkább a vizualításra koncentrálna a látvány és az interakció eszközkészletének felhasználásával nyújt segítséget Kecskemét históriájának megértéséhez. Egy olyan történetéhez, amely – méltán mondhatjuk – hazánk történelmében is egyedi, mivel a 150 évig tartó török hódoltság alatt polgárai rátermettségének, fondorlatainak köszönhetően megőrizhette viszonylagos önállóságát. Ne feledjük, a város kezdetben a mindenkori budai pasának a szolgálati khász birtoka volt, amely viszony egészen 1565-ig tartott, ugyanis Kecskemétet ebben az évben már szultáni khász birtokká nyilvánították. A téma, a kiváltság megszerzésének pillanata is megjelenik

*nem kizárólagosan
a műtárgyak
segítségével
igyekezik a híros
város rendkívül
gazdag múltjának
évszázadait
bemutatni,
sokkal inkább
a vizualításra
koncentrálna
a látvány és
az interakció
eszközkészletének
felhasználásával
nyújt segítséget
Kecskemét
históriájának
megértéséhez*

*Pestis, tűzvész vagy az 1911-es földrengés
mind-mind olyan események, helyzetek, ahonnan
a kecskeméti embereknek fel kellett állniuk
és újra kellett építeniük a világukat.*

azon az ifresco technikával készült, grafikai tartalmakat tartalmazó idővonal falon, amely a Mikszáth Kálmán által írt *Beszélő* köntös történetet idézi fel, egyúttal igyekszik felhívni a figyelmet a kiváltságos helyzetnek a gazdasági fejlődésre gyakorolt hatására, melynek nyomai a 21. században is fellelhetők. Ebben a kontextusban kerül egy térbe a Hunyadi család és Kecskemét kapcsolata, a sókereskedelem és mindelelőtt a városnak a Dél-Erdély és az Északi-tenger között húzódó kereskedelmi tranzit útvonalon betöltött központi szerepe, amely nagyban hozzájárult az áru- és fizetőeszközcseré lokális helyszíneinek, a vásárok és a később megszerveződő kecskeméti piacok kialakulásához.

*a monumentális
grafikai felületen
a 18–20. század
jeles eseményeit
is bemutatja
a kiállítás,
megjelenik a város
kultúrtörténeti
sajátossága,
a „soktornyú város”
és a felekezeti béke:
itt kap kiemelt
szerepet a város
tanító rendje,
a piaristák 1714.
évi kecskeméti
megjelenése*

¶ A várostörténet alakulását befolyásoló, jobbra gazdasági kérdések tárgyalása mellett a monumentális grafikai felületen a 18–20. század jeles eseményeit is bemutatja a kiállítás, megjelenik a város kultúrtörténeti sajátossága, a „soktornyú város” és a felekezeti béke: itt kap kiemelt szerepet a város tanító rendje, a piaristák 1714. évi kecskeméti megjelenése, gróf Koháry István, Kecskemét földesurának személye és nem utolsósorban az a címertörténeti összefoglaló, amely végigkíséri a város szimbolikájának, identitásalkotó elemeinek változását 1354-től egészen a ma is használatos címerig.

*a kiállítás szakmai
alapjainak
lefektetésével
– a korábbi évekhez
képest – komolyabb
digitalizációs
munka vette
kezdét*

¶ Az IT-fejlesztésekben és interakciókban igen gazdag kiállítás digitális tartalmak, grafikák előállításával egyfajta beszámoló is intézményünk szakmai eredményességéről, a múzeumi műtárgyállomány és egyéb gyűjteményi tartalmak digitalizációjának folyamatáról, hiszen a kiállítás szakmai alapjainak lefektetésével – a korábbi évekhez képest – komolyabb digitalizációs munka vette kezdetét. Az eszközpark fejlesztésével olyan tartalmakhoz sikerült bemutatható, publikálható gyűjteményi anyagot előállítanunk, mint a kiállításban elhelyezett interaktív, távirányítóval vezérelhető érintőképernyős

alkalmazás, amely a Történeti-Néprajzi Gyűjteményben megtalálható teljes várostörténeti képeslevezőlap-állományt tartalmazza. Az épületek, a viseletek és a városkép változása mellett a város fejlődését, területi gyarapodását bemutató térinformatikai tartalom is megtalálható az érintőképernyővel ellátott felületen, ahol az egyes történeti síkok – több évszázados különbséggel – megfeleltethetők egymásnak.

- ¶ A koncepció kialakításában fontosnak tartottuk, hogy a látogató szereplőjévé váljon a város történetének, átélhető legyenek azok a „mélységek” és „magasságok”, amelyeket az adott történeti korban élő, a kort alakító személyek tapasztalhattak. Pestis, tűzvész vagy az 1911-es földrengés mind-mind olyan események, helyzetek, ahonnan a kecskeméti emberek fel kellett állniuk és újra kellett építeniük a világukat. Tanúságtétel és példamutatás, motiváció a jelenben és üzenet a jövőnek: folytatni az életet a 20. századi diktatúrák, az emberiség ellen elkövetett bűnök után – elég csak a holokauszt 1199 kecskeméti áldozatára, a Szovjetunióba málenkij robotra elhurcoltakra (433 fő) gondolni.
- ¶ Az írógépek csattogása, a szocialista korszak használati tárgyainak jelenléte, az óra kattogása, különös háttérzajok jelzik, hogy nem állt meg az idő, részei vagyunk a várostörténetnek. Az íróasztalnál hagyott cipő, a fogason lógó kabát amellett, hogy lehetőséget nyújt múzeumpedagógiai élmény generálásához, megszünteti a falakon ifresco technikával megjelenő virtuális világ és a jelen közötti határokat.
- ¶ Az adatok, tények, adalékok múzeumi környezetben újszerűnek mondható nyelvezete felhívja a figyelmet a kommunista diktatúra időszakában Kecskeméten elkövetett bűncselekményekre is: a paraszti társadalom felszámolásának eszközeire, a kulákküldözésre, a kommunista terror és kollektivizálás tragédiájára. De közben mégis ott kattog az óra, csattog az írógép

Az írógépek csattogása, a szocialista korszak használati tárgyainak jelenléte, az óra kattogása, különös háttérzajok jelzik, hogy nem állt meg az idő, részei vagyunk a várostörténetnek.

és talán éppen kávét főz a háttérben a felelős kutató, aki ott áll a látogató mellett a kiállítás egész ideje alatt.

¶ A kiállítás utolsó szakaszában a közönség olyan épületek 3D-s nyomtatott változatait láthatja, amelyek vagy soha nem valósultak meg Kecskeméten (például a szecessziós víztorony), vagy a szocialista építészeti örökségrombolás áldozataivá váltak. Ilyen a volt Beretvás-szálloda és a Katolikus bérház, helyükön ma már szocialista stílusú és „modern” épületek állnak: bankok, garzonházak és gyorséttermek, miközben a 19–20. század fordulójának szecessziós építészeti láza annak az „aranykornak” volt a terméke, amelyet méltán sorolhatunk a 650 év „magasságai” közé.

¶ Ahogyan a kiállítás gazdaságtörténeti jelentőségű epizódok kiragadásával kezdődik, záróakkordja is erre koncentrál, a gazdaságfejlődési mechanizmus három sarokpontját emeli ki, ahol újra nagy szerephez jut az interakció. A szarvasmarhahartás, a rideg állattenyésztés mellett külön blokkban utal a kiállítás a szőlő- és gyümölcsstermesztésre, „az Alföld gyümölcsös kertjére”, ahol a műtárgyak között feltűnnek az agrárium tradicionális művelési és tárolási eszköz kultúrájának jeles darabjai. Kajszibarack, barackpálinka és a konzervtermékek jelenléte átvezet az 1950 utáni „váltóátállítás” korszakába, ahol a szocialista öt éves tervek világa zúdul a látogatóra. Éles a váltás, hiszen az 1907 óta működő Gépgyár és vasöntöde egészen 1945-ig jobbra a mezőgazdaságot kiszolgáló ipari termelőegység volt, 1945 után előbb a hadiipar, majd a szocialista lakásépítési láz kiszolgálójává vált a zománcozott öntöttvas kádak tömeges, KGST-piacra történő gyártásával.

¶ Eközben interaktív felületen van mód szemezgetni a Kecskemétet érintő filmhíradó-részletek közül, illetve a virtuális valóság lehetőségeinek kiaknázásával először ebben a kiállításban nyílik lehetőség a századok alatt átalakult Kecskemét utcáin történő barangolásra, ott, ahol az egykori sugárúton ma szökökút van, a VR-eszköz segítségével kajszibarackot vásárolhat a látogató, ha elfogadja a fantázia „felkérését”, amely valójában őt egy szakandragógiai keringőre hívja – egy új múzeumértelmezést teremtve.

külön blokkban utal a kiállítás a szőlő- és gyümölcsstermesztésre, „az Alföld gyümölcsös kertjére”

a virtuális valóság lehetőségeinek kiaknázásával először ebben a kiállításban nyílik lehetőség a századok alatt átalakult Kecskemét utcáin történő barangolásra

